

CARTEA – IZVOR DE FANTEZIE ȘI EMOȚIE LA VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Prof. Gina Nane
Grădinița cu P.P. Nr. 17 Vaslui

„Soarta oamenilor este aceasta:
Mulți chemați, puțini aleși
Soarta cărților, iată-o:
Multe cărți răsfoite, puține citite.”

Pornind de la versurile epigramistului, ce a trăit în sec. al XIX-lea, se consideră că o carte poate fi „descoperită” numai dacă omul îi este un bun prieten și îi acordă cât mai mult timp. Întotdeauna cartea va fi un ajutor pentru om, va fi promotorul ideilor progresului. Orice activitate umană e tributară cărții. Istoria planetei poate fi citită, studiată sau trăită din fotoliul său de orice doritor, de orice pasionat al cunoașterii. Există o infinitate de scrieri, o infinitate de cărți cu forme și conținuturi multiple.

Cartea este un obiect creat cu un scop. E produsul unui individ sau a mai multora. Ea ne poate fi prieten sau dușman. Omul, care a făcut-o a încercat să creeze în paginile ei, luminoase sau obscure, universul cu părțile lui negative sau pozitive. Cartea este și încă mai poate fi considerată un leac pentru suflet. Ea e mijlocul prin care se realizează educația – în primul rând - a copiilor și apoi a adulților.

Pasiunea pentru carte apare încă de la cea mai fragedă vârstă. La început copilul culcat în brațele ocrotitoare ale mamei, ascultă și soarbe fiecare cuvânt, imaginația lui îmbogățindu-se zilnic. Mai târziu în grădiniță, educatoarea prin intermediul cărților cu o prezentare grafică deosebită, urmărește să transmită informații esențiale din domenii diferite, informații care să-i îmbogățească cunoștințele, să-i lărgască orizontul. Conținutul informațional obligatoriu de predat în învățământul preșcolar poate fi cu ușurință receptat, dacă materialele folosite, în speță cărțile, au imagini atractive care permit fanteziei să acționeze.

Copilul e vrăjit de lumea basmelor. El ascultă gândește, își reamintește alte idei învățate; el descoperă noi conținuturi de învățare și este emoționat, încântat, fericit, bucuros sau îndispus, plictisit, revoltat. Cei mici sunt educați prin intermediul cărții, dar ei nu lucrează cu textul scris, așa cum lucrează școlarii. Dacă la vârstă de 3-7 ani imaginea ajută la fixarea unei idei și frazele sunt de cele mai multe ori exprimate prin grafică, la școală copilul învață să citească. Școlarul învață să înțeleagă, să-și concentreze atenția pentru a citi corect sau pentru a prinde corect sensul ideilor. Lectura îl ajută să studieze lumea basmelor, a aventurilor, dar și lumea înconjurătoare, reală în mijlocul căreia își duce existența.

Cartea este călăuză lui într-o societate plină de informație.

Nu se poate face educație fără carte. Prin carte educi și pentru carte formezi generații întregi. Copilăria tuturor a fost mângâiată de povestiri, basme, povești, etc. Dacă școlarul poate sta pe fotoliu să citească pagină de pagină, preșcolarul are nevoie de ajutorul adulților pentru că alfabetul, pentru el, este o necunoscută. El răsfoiește cartea și gustă literatura prin „citirea” imaginilor sau ascultând pe cei mari.

Educatoarea trebuie să-i insufle dragostea pentru carte, pentru informație, să-i trezească dorința de a afla, de a descoperi fenomenele din jur. Acest obiectiv poate fi realizat prin:

- vizite la bibliotecă;
- vizita bibliotecarului la grupă pentru a vorbi copiilor despre rolul cărții în viața lor;
- vizite la librăria;
- vizite la anticariat,etc.

Realizând toate acestea, se vor forma la copii reprezentări corecte privind noțiuni simple despre carte.

Grafica cărților cu povești, mesajul textului nu prezintă numai întâmplări extraordinare ci și personaje de neuitat: Făt-Frumos, Greuceanu, etc. Textele ajutate de ilustrații redau tablouri fermecătoare, locuri minunate care îi încântă pe cei mici. Ei trăiesc momente palpitate împreună cu eroii lor sau sunt dezamăgiți de atitudinea acestora. Ajutați de cadrul didactic își îmbogățesc cunoștințele, află sensul cuvintelor necunoscute, etc. Mesajul scris al cărții are și o latură afectivă: textul, dar și lectura expresivă a educatoarei, determină la preșcolari stări sufletești diferite: bucurie, tristețe, adorare, etc. Chiar dacă în aparență lecturile par monotone pentru că sunt statice, ele implică un grad mare de participare a copiilor atât afectiv cât și intelectual. Lumea poveștilor, de multe ori o lume total necunoscută, îl supune pe cel mic la un efort intens pentru a și-o reprezenta. Efortul copilului de a-și imagina și a înțelege o lume aflată între imaginar și real determină o gimnastică a „minții”, a memoriei, a gândirii, a limbajului, a voinței. Situațiile diverse și împrejurările în care au loc întâmplările basmelor declanșează în sufletul celor mici stări emoționale deosebite. Ei se bucură, sunt satisfăcuți de acțiunile eroilor favoriți, dar există și reversul când pot fi triști, tensionați, etc. De multe ori trăirile pe care le experimentează pot fi „văzute”, ”citite” pe chipul lor (râd, zâmbesc, plâng).

Luptele cu balaurii sau forțele cele rele ale naturii provoacă mânie, groază, frică sau spaimă. Personajele care întruchipează binele aduc pe fața lor: bucurie, simpatie, entuziasm. Reacțiile emoționale care le colorează viața sunt de scurtă durată, dar există și trăiri afective intense, relativ stabile, de lungă durată. Cartea prin conținutul ei formează sentimente precum: ură, dragoste, admirație. Lecturile, poveștile, audițiile literare, sunt presărate cu întâmplări și acțiuni care pe de-o parte „biciuiesc” trăsături negative precum: încăpățânarea, lașitatea, invidia, minciuna, iar pe de altă parte accentuează aspecte ca: vitejia, curajul, bunătatea, prietenia, sinceritatea.

Lumea basmelor e o lume a jocului, unde copilul se lasă purtat pe aripi de vis la granița dintre real și imaginar. El suferă cu eroii basmelor sau uneori se confundă cu ei. Imaginația lui e influențată de ceea ce a auzit. Uneori copilul este în ipostaza de povestitor, atunci când încearcă să creeze singur, într-un mod original „mici povestioare” unde fantezia e lăsată să zboare. În mintea lui, preșcolarul reproiectează original materialul ce aparține realității sau e preluat din povești. El își face o imagine despre lumea zmeilor și a Ilenei Cosânzene, doar pe baza celor auzite, chiar dacă nu a fost acolo. Imaginația zboară și atunci animalele au puteri supranaturale, pot să vorbească, să acționeze, etc. În jocul lui, un scaun poate fi un cal năvălaș, dar acesta-l ajută să prindă vrăjitoarele. Copilul inventează, și-n acest proces e ajutat de tot ceea ce a aflat de la buni, de la mama sau de la educatoare „atunci când ele povesteau; e ajutat de imaginile pe care el le-a „citit”cu diferite ocazii la sectorul „Bibliotecă”.

„Ficțiunea e un domeniu de predilecție al preșcolarului. Lumea imaginară în care poate intra cu foarte mare ușurință prin joocuri, jucării, situații create, povești, povestiri, basme, poate servi - și realmente servește -ca mijloc de educare.”(„Contribuția basmului la formarea personalității copilului „-ed.Aurora Crețiu; ed.Mioara Niculescu- pg.107; Revista Învățământul Primar; Nr. 4-2000)

În ultimul timp în procesul instructiv-educativ ce se desfășoară la nivel preșcolar, s-au introdus multe auxiliare, care sunt de un real folos atât cadrelor cât și copiilor. Au apărut cărți sau caiete cu imagini deosebite, care pot fi folosite la orice tip de activitate. Ele sunt un

îndrumar, un ghid pentru educator, ghid care îl ajută să-și sistematizeze și să-și ordoneze cantitatea de informații. Totuși, altele se adresează copilului, dându-i șansa de a lucra original și creator pe paginile acestora. Alături de auxiliare, un alt mijloc prin care educatoarea are posibilitatea de a le stimula interesul pentru carte, este organizarea unei minibiblioteci în cadrul centrului de interes „Biblioteca”, centru unde în fiecare dimineață copiii au posibilitatea să utilizeze cartea.

De asemenea, realizarea unei minireviste la grupă îi încântă pentru că aceasta îi reprezintă, îi impulsionează să lucreze și îi ajută să respecte tot ce e legat de carte.

Într-o lume care e într-o permanentă schimbare, în învățământul preșcolar este esențială educarea și instruirea celor mici prin carte și pentru carte, este esențial să le sădim în suflet dragostea de lectură, dorința de a descoperi ce imagini prețioase ascunde cartea între copertile ei.

BIBLIOGRAFIE:

Simonescu, D.; Buluță, G.; „Pagini din istoria cărții românești” Editura Ion Creangă; București, 1981;

Flocon, A; „Universul cărților”, Editura Stiințifică și Enciclopedică; București, 1976;

Faguet, E.; „Arta de a citi”, Editura Albatros, București, 1973;

Stanciu, I.; „Călătorie în lumea cărților”, E.D.P., București, 1970;

Revista Învățământul Școlar; Nr. 4 -2000.